

Tähtvere Elu

Hiieküla peatus on maakonnaliinide nõudepeatuse

Sellest aastast alates on Rahinge külas paiknev Hiieküla bussipeatus nõudepeatuseks maakonnaliinidel 508 (Tartu-Haage-Ilmatsalu-Tartu), 509 (Tartu-Ilmatsalu-Tartu), 510 (Tartu-Ilmatsalu-Tartu), 537 (Ilmatsalu-Tartu) ja 539 (Tartu-Ilmatsalu-Tartu).

Nõudepeatuses väljumiseks piisab bussijuhi teavitamisest bussi sisenedes. Hiieküla peatusest bussile pääsemiseks tuleb buss ette tellida hiljemalt neli tundi enne algpeatusest väljumist. Varahommikuste väljumiste puhul tuleb buss tellida eelneval päeval hiljemalt kell 20.00. Bussi saab tellida telefonil 5213 555.

Peatust läbivatel liinidel saab oma sõidu registreerida liiksaks maakonna piletile ka Tartu+ piletiga. Tartu+ piletit saab kasutada nii linnaliinibussides kui ka MTÜ Tartumaa

Ühistranspordikeskuse maakonnaliinibussides Tartu linnas ja maapiirkonnas.

Alates 1. veebruarist väljub liini 510 Tartu-Ilmatsalu-Tartu hommikune esimene reis kõikidest peatustest senisest mõne minuti võrra varem (tööpäevadel Tartu 06:25, Ilmatsalu 06:48, Ilmatsalu kool 06:50, Rahinge 06:55). Tartusse saabumise kellaeg 07:20 jääb samaks. Muudatuse põhjuseks on asjaolu, et liinil oli raskusi graafikus püsimisega.

Täpsem info nõudmisel teenindatavatest peatustest transport.tartumaa.ee/bussiliiklus.

Hiieküla peatuse sõiduplaan:

web.peatus.ee/pysakit/estonia%3A162180/aggregaati-aikataulu

Eesti Vabariik 107

24. veebruaril 2025
Rahinge Külakatla juures
kell 7.20

Pidulik
lipu heiskamine

- Tartu linnapea Urmas Klaasi vabariigi aastapäeva tervitus
- Vande annavad Kaitseliidu Tartu maleva Esimese malevkonna uued liikmed
- Kohvilaud Rahinge Külakatlas

Rahinge külaselts tel. 5646 2692

RAHINGE

Hajaasustuse programm 2025

Ajavahemikus 3.02–3.04.2025 on Tähtvere maapiirkonna elanikel võimalik esitada taotlus hajaasustuse programmist toetuse saamiseks.

Toetatakse järgmisi valdkondi: veevarustussüsteemid, kanalisatsioonisüsteemid ja juurdepääsuteed.

Maksimaalne toetus on kuni 6500 eurot majapidamise kohta, omaosalus peab moodustama vähemalt kolmandiku projekti maksumusest.

Täpsemad tingimused on leitavad meetme rakendaja ja Tartu linna kodulehelt:

www.rtk.ee/toetused/toetuste-rakendamine/elukeskkond/hajaasustuse-programm

www.tartu.ee/et/hajaasustuse-programm.

Marek Treufeldt
linnavalitsuse välisabivahendite projektijuht
tel 525 9832

Huvilisi oodatakse treeningutele

Ilmatsalu Põhikooli jõusaalis toimuvad
E, K, R, kell 17.00–19.00 treeningud.

Saab mängida ka lauatennist.

Reedeti on sauna kasutamise võimalus.

Huvi korral võta ühendust tel 505 9746, Leo.

Tartumaa Jahindusklubi tegevjuht Tõnu Peterson

Praegusel hetkel, mil siin-seal tiheasustuseladelgi on näha hunte-ilveseid liikumas, soovivad jahimehed koerad-kassid võimalusel ööseks siseruumidesse võtta. Kuigi siinkandis pole veel kuulda, et mõni koer oleks hundi saagiks langenud, tasub siiski olla pigem ettevaatlik. Küll on aga linna lähistel langenud hundi ohvriks lambaid.

Päevakorrale kerkinud hunditeema ajendaski mind Tartumaa Jahindusklubi tegevjuhi Tõnu Petersoni jutule minema.

Hunte näeb järjest rohkem liikumas ka elumajade ümbruses. Kas see tähendab, et neil metsas eriti süüa enam ei jagu?

Eks metskitsed on aru saanud, et asulate juures on ohutum, aga ka kiskja kohaneb. Ja kui jahti ei peetaks, kaoks ka inimpelglikkus. Kindlasti on kiskjate toidubaas metsades ka kasinamaks jäänud. Sõraliste arvukus on vähenenud ja kiskjate arvukus suurenenud – lisaks huntidele on ka ilveste ja karude arvukus. Üks ilves näiteks sööb aastas 40–70 metskitse.

Mõned aastad tagasi oli jahimeestele suur surve, et kütitaks rohkem kitsi. Silmas pidades metsakasvatavate ja põllupidajate huvisid kehtestati suured küttimismahud. 2024/2025 jahiaastal, aga soovitati mandri-Eestis kitsejahti üldse mitte pidada. Ja ega jahimehed

väga heal meelel kitsi kütigi, ta on ikkagi ju väga graatsiline loom.

Vahepeal peatatud hundijaht on taas käima läinud ja kestab veebruaril lõpuni. Kas Tartu piirkonna jahimehed hakkavad nüüd ka hunte kütima?

Me ei saa hundijahi puhul rääkida Tartumaast kui eraldi hundijahi alast. Tartumaa kuulub 4 ohjamisala koosseisu: Alam-Pedja, Tartu-Jõgeva, Põlva-Tartu ja Valga-Tartu-Põlva. Näiteks Alam-Pedja ohjamisalasse kuulub 18 jahipiirkonda, mis osaliselt hõlmab ka Jõgeva- ja Viljandimaad, ulatudes välja Viljandi linna piirini. Hundi ohjamisalad moodustati 2018. aastal: www.ejs.ee/kinnitati-hundi-ohjamisalad

Tänavu kehtestati kogu Alam-Pedja ohjamisala peale küttimismaht kahele hundile, kuid kütida võib ainult Vahelaane jahipiirkonnas, kus hundid sügisel kahel korral lambaid mürdsid. Ülejäänud ohjamisalasse jäävad jahipiirkonnad hundijahti pidada ei või. Kurioosum on muidugi see, et hundid ei tea ohjamisaladest ja jahipiirkondade piiridest midagi ja liiguvad vabalt suurel territooriumil.

Meie vaatlustele põhineva info kohaselt käivadki kaks võsavillemit – üks väiksem ja teine suurem – Vahelaane piirkonnast üle Emajõe ka Tähtvere

jahipiirkonda. (Vahelaane ja Tähtvere jahipiirkonna ühiseks piiriks on Emajõe Tartust Ōvi küalani.) Paraku saame aga jahti pidada neile vaid siis, kui nad on parajasti Vahelaanes.

Samuti on linnaservas jahipidamist raskendavaks asjaoluks tihedam asustus ja lahtiselt hoitavad koerad, kelle jälgede tõttu korralik hundiluure on keeruline.

Nii et Tähtvere kandis nähtud hundid võivad olla need samad, kes Vahelaanes sügisel pahandust tegid?

Nii me arvame jah. Sageli ongi linna ääres, nii Vahelaanes kui Tähtveres, hundipaari nähtud erinevatel aegadel, mis kinnitab meie arvamust.

Kas jahimehed teavad, kui palju siinkandis üldse hunte liigub?

Üldjuhul on see teadmine jahimeestel olemas nii jälgede, rajakaamerate kui ka kohalike inimeste info põhjal.

Lisaks neile kahele “linnaserva” hundile, kellest juba juttu oli, on Vahelaane jahipiirkonnas sügavamal metsas veel kolmene hundikari, kes liigub enamasti Saadjärve, Kärevere, Pikknurme ja Vahelaane jahipiirkondade vahel. Lisaks on seal fikseeritud veel ühe hundipaari jäljed ning ka üksik isend. Siniküla kandis nähti hiljuti seitsmest hundikarja.

Hundid liiguvad palju, nad armastavad soiseid alasid. Sellised alad on praegu jahimehele väga raskesti läbitavad kõrge veeseisu tõttu. Enamasti püsivad hundid kaugemal metsas ja inimasustuse lähiste ei kipu.

Kas hunte on keerulisem jahtida kui teisi loomi?

Hundijaht on tõesti üks kõige rohkem väljakutseid pakkuvaim ja oskusi-teadmisi nõudvamaid jahte. Kõige aluseks on väga korralik luure, et saada teada kas ja kuhu hundid on pidama jäänud ja magama sattunud.

Kõige tulemuslikum on lipujaht. Maaala, kus on kindlalt hundid sees, piiratakse lipuliinidega (nõõrile kinnitatud punased lipukesed). Lipuliinide vedamine talvistes tingimustes on suur töö ja sama tähtis kui eelnev luure on selle

vedamise täpsus. Nöör peab asetsema täpselt hundi silmade kõrgusel. Ja kui mõni julgem ja kavalam isend on lip-pudest läbi saanud, siis õpetab ta seda ka teistele ja siis on seda karja lippude-ga juba raskem paika saada.

Lipujahis on kütid ümber ja mõned ajavad lähvad huntidele jälgi mööda järgi. Harva kasutatakse sobilikke ja-hikoeri. Hundid tunnetavad jälitamist ja põgenevad. Korrektselt paigaldatud lipuliin hoiab neid ümberpiiratud maa-alal ja hundid hakkavad mööda lippe ringe tegema ning hea õnne korral õn-nestub neid siis küttida. Lipuring võib olla mitmeid kilomeetreid pikk. Selline jaht võib kesta mitmeid päevi.

Lipujahi kõige suurem töö on jahi lõppedes lipuliinide korralik kokku kerimine, et ka järgmisel korral oleks võimalik neid kiirelt kasutada.

Lisaks sõltub hundijaht väga palju ka ilmaoludest – värske lumi on luureks ülioluline, samas takistab liiga paks lumi metsas liikumist.

Kui hunt kütitakse, mis siis edasi saab?

Olen seda meelt, et kui ulukit küttida, siis peab kütt teda ka väärindama, ehk austama tema elatud elu. Jahitrofee on kütile tegelikult jahimälestus selle looma tabamisest. Hundi puhul on rahvusvaheliselt hinnatavateks trofeedeks nahk ja kolju. Ka topis rahvusloomast mõjub väga võimsalt, kuid topise tegemine on kallid ettevõtmine ja need vajavad rohkem eksponeerimise pinda. Jõukamal elujärjel jahimehed on selleks eraldi vastavad hooned ehitanud.

Pargitud hundinaha ja väärindatud kolju saab esitada rahvusvahelisele trofee-ekspertide komisjonile hindamiseks. Nemad mõõdavad, hindavad ning annavad punkte, mille alusel väl-

jastatakse diplom ja teatud punktisum-ma ületamisel vastav medal.

Medaliväärsed trofeed jõuavad rahvus-vahelistesse andmebaasidesse, trofee-kataloogidesse ning ajakirjadesse.

Kuidas peaks inimene hundiga koh-tudes käituma?

Hunt reeglina inimest ise ei ründa, pigem kardab inimest. Nagu ikka metslooma puhul – ei tohiks loomale silma vaadata – see on talle märk ag-ressiivsusest, ka selga ei tohiks pöörata ja kindlasti mitte jooksu pista. Pigem rahulikult selg ees taanduda. Võib ka kõva häälega rääkida. Põgenemine oleks loomale märguandeks, et oled talle jahisaak.

Kindlasti tuleks nähtud suuremast kiskjast või jälgedest anda teada piirkonna jahimeestele. Jahipiirkon-dade kontaktid ja piirid leiab Ees-ti Jahimeeste Seltsi infosüsteemist: jahis.ejs.ee (ei pea sisse logima).

JAHISesse sisenedes nt TARA vahen-dusel, saab lisada oma ulukivaatluse, mis läheb kohalikule jahipiirkonnale kinnitamiseks. Kõik JAHISes olevad kinnitatud vaatlused osalevad uluki-seires.

Küsitles
Helle Tolmoff

Hundijahi trofee

Haagele kavandatakse loodusliku mineraalvee ning karboniseeritud jookide tootmiskompleksi

Linnavalitsus algatas Haage küla, Lõuna-Haage ja Toe kruntide detail-planeeringu, et kaaluda võimalusi ehi-tusõiguse määramiseks loodusliku mi-neraalvee ning karboniseeritud jookide tootmiskompleksi ning toomis- ja la-ohoonete püstitamiseks. Planeeringu-ala suurusega umbes 20 hektarit asub Haage külas Ilmatsalu jõe ääres. Alale soovitakse rajada kuni 25 hoonet, taot-letav krundi täisehituse protsent on 34. Juurdepääs planeeringualale soovitak-se kavandada Külitse-Haage teelt.

Lux Express tõi Tartu-Tallinn liinile öobussi

Lux Express pani koostöös Tartu Bussi-keskusega käima öobussi. Öobuss alustab iga päev Tartust kell 2.30 ning jõuab Tallinna bussijaama kell 4.50, tehes vahepeatuse Tallinna lennujaa-mas. Tallinnast väljub buss kell 5.40 ja saabub Tartusse kell 8.15.

Lisandunud reis võimaldab Tartust ja mujalt Lõuna-Eestist tulijatel jõuda Tallinna lennujaama selle hommi-kuseks tiptunniks, mil väljub kõi-ge enam lende. Reisijaid teenindab 56-kohaline Scania Irizari kõigi muga-vustega reisibussidega, kus saab juua kohvi, kasutada WiFit ja tualetti. Liinil hakkavad kehtima kõik Lux Expressi sõidusoodustused. Täispilet neil liini-del hakkab maksma 19 eurot ja soo-duspilet 14 eurot.

Kuldne kolmapäev Auras

Kolmapäeviti on kuni juuni lõpuni pensionäridele saunakeskuse pilet kogu päeva 30% soodsam. Saunakes-kuse piletis sisaldub saunalina kasutus, veepargi ja ujula pääse. Vesiaeroobika treeningu saab juurde osta vaid 70 sen-di eest. Saunakeskus on kolmapäeviti avatud kell 12–22.

Tartumaa Jahindusklubisse kuulub 22 jahiseltsi (www.ejs.ee/tartu-jahipiir-konnad). Kokku on klubil ca 900 liiget. Tartu Jahindusklubi asutati aastal 1948 ja on üks Eesti vanimaid omataolisi ühendusi. Rohkem saab klubi ajaloost lugeda Vello Vainura raamatust “Pildikesi möödunud aegadest – Tartu Jahindusklubi 1945–1967”.

Tartu Jahindusklubi koduleht: www.ejs.ee/tartu
Eesti Jahimeeste Seltsi koduleht: www.ejs.ee

Millised olid Tähtvere Lionsite eelmise aasta kõige õnnestunud ettevõtmised?

Suurimaks projektiks oli MTÜ Eesti Juhtkoerte Kasutajate Ühingu korraldatud juhtkoerte kasutajate õppelaagri rahastuse korraldamine ning vabatahtlikena abistamine. Laagris said õpetusi ja koolitust nii koerte omanikud kui ka pimedaid abistavad koerad. Samuti toetasime MTÜ Eesti Juhtkoerte Kasutajate Ühingu korraldatud sügisest teabepäeva ERM-is.

Juba kolmandat aastat järjest oleme osa võtnud LC Tartu Toome korraldatud perepäevadest Raadi mõisa pargis, kus korraldasime põnevaid seiklusmänge nii väikestele kui suurtele. Meie loosirattast saadud tulu läks Eesti Vähihaigete Laste Vanemate Liidule laste toetuseks.

Eelmisel aastal võtsime osa mitmetest heategevuslikest talgutest. Kevadel olime abiks Tammistu mõisas, kus asub SA Agrenska Fondi perekeskus erivajadustega noortele. Augustis

osalesime Lionsi piirkonna poolt korraldatud heakorratöödel Vormsis, septembris Maailmakoristuspäeva koristustalgutel Emajõel ning küttepuude talgutel Maarja külas. Kogukonnas oleme koostööd teinud Ilmatsalu lasteaiaga Lepatriinu. 1. mail istutasime lasteaia õuele järjekordse presidendi-puu ja septembris küpsetasime pannkooke lasteaia sünnipäevapeol.

Meil on suur rõõm olnud head teha koos meie agarate ja tegusate Tähtvere LEO klubi noortega. Alati on mõni leo meid oma kohalviibimisega rõõmustanud ja erinevatel üritustel abistanud.

Jätkasime ka juba traditsiooniliseks kujunenud tegevustega nagu vaprushelmeste valmistamine vähihaigete laste toetuseks, iga-aastane 1. mai ilmaennustusvõistlus ning koostööga Tähtvere Avatud Naistekeskuse ja Ukraina klubiga ning SA-ga Heategevusfond Minu Unistuste Päev.

Mis plaanid on Tähtvere Lions Klubil selleks aastaks?

Sellel aastal täitub Tähtvere Lions Klubil 30. tegutsemisaasta. Tähistame oma klubi aastapäeva 1.märtsil toimuva piduliku koosviibimisega, kust võtavad osa ka Eesti Lions piirkonna kuberner, meie klubi asutajaklubi LC Joutsa ja LC Joutsa Jousa esindajad Soomest ning sõbrad teistest Eesti Lions klubidest.

Kindlasti jätkame oma seniste traditsioonidega ning koostööga MTÜ Juhtkoerte Kasutajate Ühingu. Suuremaks projektiks kujuneb augustikuus toimuv pimedate juhtkoerte õppelaagri toetamine ning vahendite kogumine laagri läbiviimiseks. Kutsun siinkohal kõiki osa võtma 1. mai ilmaennustusest ning sattudes maikuus Tartu kevadlaadale, võtke osa meie õnneloosist, sest kogu tulu läheb õppelaagri toetuseks. Väikeste samudega loome koos suuri muutusi!

Kindlasti jätkame aktiivset koostööd Tähtvere LEO klubi noortega ning teiste Lions klubidega piirkonnas.

Uued projektid sünnivad väga tihti jooksvalt ja abivajajatest sõltuvalt. Oleme alati olnud avatud uutele projektidele!

Kui palju on klubil liikmeid?

Meie klubis on hetkel 26 liiget. Viimased viis aastat on see arv püsinud sama, kuid oleme väga avatud uute, heategevusest huvitatud liikmete liisandumisele. Kui keegi soovib järjepidevamalt kaasa lüüa heategevuses ja tunneb huvi Lions klubi tegevuste vastu, siis saab meiega ühendust võtta meili teel tahtverelions@gmail.com või sotsiaalmeedia kaudu.

Küsitles **Helle Tolmoff**

Maailmakoristuspäev

Küttepuude talgud Maarja külas

Ilmatsalus avas raamatuaasta kohtumine Leelo Tunglaga

Armastatud kirjanik, luuletaja, prosaist ja tõlkija Leelo Tungal on sündinud 22. juunil 1947. aastal. Õppinud Ruila 8-kl koolis ja Tallinna 42. keskkoolis. Lõpetanud 1972. aastal Tartu Riikliku Ülikooli eesti filoloogia erialal.

On töötanud eesti keele ja kirjanduse õpetajana, ajakirjade Pioneer ja Täheke nooremtoimetajana, oli Eesti Riikliku Nukuteatri kirjandusala juhataja.

1994. aastal asutas ajakirja Hea Laps ja oli kuni 2018. aastani selle peatoimetaja.

1979. aastast Eesti Kirjanike Liidu liige.

2010. aastal kantud romaani „Seltsimees laps ja suured inimesed“ eest

Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu (IBBY) aunimekirja.

Lisaks luule- ja proosaraamatutele on Tungal kirjutanud ja tõlkinud nii ooperi- kui ka muusikalilibretosid.

Leelo Tungla raamatuid on tõlgitud paljudesse keeltesse ja tema sulest on sündinud üle 1300 lauluteksti.

Tunnustused: 2005 Valgetähe IV klassi teenetemärk; 2015 Ferdinand Johann Wiedemanni keeleauhind.

2024. aasta lõpus valis ajakiri „Eesti Naine“ välja lugejate poolt esitatud sajandi silmapaistvamad naised. Leelo Tungal valiti auväärsele 5. kohale.

Ilmatsalu Põhikooli õpilased esitasid enne kohtumist armastatud kirjanikule mitmeid küsimusi. Alljärgnevalt toome ära vastused osadele neist.

Kelleks Te tahtsite lapsepõlves saada?

Kõigepealt olevat ma soovinud saada pesunaiseks, et saaks sooja vees kaua sulberdada – ju siis mulle seda mudilasena ei lubatud. Teine unistus, mida ma ka mäletan, oli bussikonduktoriks hakkamine – praeguseks on see efektne elukutse kadunud, kuid kui mina olin algkoolilaps, istus igas bussis ja trammis uhke vormimütsiga tädi, kelle rinnal nahkse rahakoti kõrval rippusid helesinised ja roosad piletirullid, mille küljest konduktor siis vastavalt talle antud rahale rebis pileteid ja ulatas reisijatele. Juba sõna „konduktor“ kõlas uhkelt! (Inglise keele õppijad teavad, et selles keeles tähendab „conductor“ koguni dirigenti!)

Miks hakkasite kirjanikuks? Kuidas Teist üldse kirjanik sai?

Kirjanikuks saamine tuli iseenesest – mulle on lapsest peale meeldinud luuletusi välja mõelda, hiljem hakkasin ka jutte kirjutama. Kooliajal saatsin oma luuletusi lasteajakirjale Pioneer ja ajalehele Säde, kus need mu rõõmuks ka ilmusid. Keskkooli lõpuklassis panin kokku oma esimese luulekogu ja otsustasin minna Tartu Ülikooli eesti filoloogiat õppima.

Kui mul oli ilmunud kolm luulekogu ja õige mitu lasteraamatut, siis tegi Kirjanike Liit mulle ettepaneku oma liikmeks hakata, nii et ametlikult olen kirjanik alates 1979. aastast.

Kui vana olite, kui Teie esimene raamat ilmus?

Mu esimene luulekogu „Kummaliselt kiivitajad kurtsid“ ilmus kassetis

„Noored autorid 1965“, kui olin kaheksateistkümne aastane, enamjagu selles avaldatud luuletustest aga kirjutasin 16–17-aastasena. Olin just keskkooli lõpetanud...

Milline on Teie kõige mahukam raamat?

Kõige mahukam on ilmselt triloogia „Seltsimees laps“, mis koosneb kolmest üpris paksust köitest.

Milline on Teie lemmikraamat, lemmikluuletus? Milline on Teie esimene luuletus ja kui vanalt Te selle kirjutasite?

Seda on keeruline öelda: tavaliselt on kirjanike meelest nende parimaks raamatuks just see, mis on parajasti käsil. Kui aga rääkida oma laste-

raamatutest, siis on selleks arvatavasti jutustus „Kristiina, see keskmine“, täiskasvanutele kirjutatud raamatutest on minu jaoks oluline luulekogu „Täisminevik“. Lemmikluuletust on raske nimetada, võib-olla on selleks „Vana vahva lasteaed“ lastele ja „Ainus kangelastegu on naeratus“ täiskasvanutele – mõlemad on andnud pealkirja ka raamatuile. Aga oma esimesi luuletusi ma kirja panna ei saanud, sest neid olevat ma hakanud leiutama siis, kui veel kirjutada ei osanud – ilmselt oli mõnus riime kokku kõlksutada ja neid mingil tuttavalt viisil laulda.

Millist raamatut kirjutasite kõige kauem? Kui kaua võtab keskmiselt aega ühe raamatu kirjutamine?

Kõige kauem kirjutasin triloogia „Seltsimees laps“ kolmandat osa, mis kannab pealkirja „Naisekäe puudutus. Seltsimees laps ja isa“. Alustasin selle kirjutamist 2009. aastal ja raamat ilmus alles 2018. aastal, üheksa aastat hiljem. Viimase osa kirjutamisel tekkis mul mitmeid kõhklusi ja pause, sest ei suutnud kaua otsustada, milline peaks olema raamatu lõpp, kaalusin õige mitut varianti. Muidu kirjutati suhteliselt kiiresti, arvuti kasutamine teeb töö ju märksa kergemaks.

Enamjagu lastejutustustest on mul valminud kuu või paariga, luuleraamatud panen kokku siis, kui on paras jagu luuletusi arvutisse või paberile kogunenud ja vahel leian, et tuleb midagi siiski juurde kirjutada.

Kui palju raamatuid olete kirjutanud?

Ei ole kunagi leidnud aega, et neid kokku lugeda. Lastekirjanduse Keskkuse tublid bibliograafid väidavad, et lasteraamatuid on mul ilmunud 90 ringis, kui neile lisada täiskasvanutele mõeldud luulekogud ja proosaraamatud, siis annab kokku 100 teost. Seda on mu meelest ehmatavalt palju, kuid üks nii mõnedki ole ka õhukesed, mudilastele mõeldud ühe-luuletuse-raamatud...

Mis või kes inspireeris Teid raamatuid kirjutama?

Kui kirjutad luuletust või ka juttu, siis ei mõtle tavaliselt, kas sellest saab raamat, kõige tähtsam on enda jaoks oma elamuste, tunnete kirjeldamine, mõnikord aga näed mõnda sündmust või kohtud inimesega, kelle elusündmused vajaksid kirja panemist. Luuletuste puhul hakkab vahel kummitama mõni kujund või riim, millega esialgu ei oska midagi peale hakata, kuid need tasub siiski kirja panna, sest võib juhtuda, et muidu ununevad...

Lastekirjanikuna olen jutustanud nii oma lapsepõlves toimunud lugudest kui ka sellest, mis juhtus mu enda laste ja nende sõpradega, mõni teema on leitud ka koolides, kus olen õpetajana töötanud. Päris üks-ühele kõike ümber jutustada ei saa – siis oleks ju tegu artikli või olukirjeldusega, nii et enamasti võtavad kirjanikud ühe tera siit, teise sealt...

Vahel jääb mõni teema aastateks kriepeldama – minul on hinge peal mitu lugu, millest ainult paar lauset või märksõna on kirja pandud ja ootab oma aega.

Milline oli Teie lapsepõlves ja täiskasvanuna loetud lemmikraamat?

Sain lugemise selgeks üpris väikesest peast – umbes nelja-aastasena –, ja lugesin väga palju, lemmikraamatud vaheldusid kiiresti. Koolieelikuna nimetasin oma raamatute kuningaks Fr. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistseid jutte“ – küllap oli oma osa ka Günther Reindorffi imelistel pildidel. Kooliajal lugesin huviga musketäride-raamatuid ja teisi põnevaid teoseid sarjast „Seiklusjutte maalt ja merelt“. Juhan Liivist meeldisid mulle nii luuletused kui ka proosa. Aga kui nimetada ühtainat lapsepõlve lemmikraamatut, siis selleks oli kindlasti Astrid Lindgreni „Meisterdetektiiv Kalle Blomkvist“, mida lugesin järjest mitu korda.

Ka täiskasvanuna on mul olnud väga

palju lemmikteoseid, kuid ikka ja jälle loen uuesti Betti Alveri luulekogu „Lendav linn“ ja öökapi seisab ka Artur Alliksaare „Päikesepüüdja“.

Kui palju on Teie luuletusi viisistatud?

Ka seda ei oska ma täpselt öelda. Eesti Autorite Ühingu leheküljel on kirjas üle 1300 minu lauluteksti pealkirja, kuid seal on rohkesti ka tõlkeid ja muusikalitekste. Kõige enam meeldivad mulle aga laulud, mille heliloojad on kirjutanud luuletuste põhjal, neid võib olla nii paarisaja ringis. Lastelaulegi on selles nimekirjas rohkesti – juba Lotte-muusikalide laulutekste on ajapikku kogunenud väga palju. Janno Põldma, Heiki Ernitsa ja Priit Pajusaarega on väga vahva koostööd teha! Kõige uuemaid Lotte-laule pole ma veel viisistatuna kuulnudki, kuidgi Priit Pajusaarel on meloodiad juba valmis – muusikal tuleb ettekandele Vanemuises ja kannab nime „Leiutajateküla pulmapidu“.

Olite ka õpetaja, mida Te soovitate tänapäeva noortele, kes ei armasta eriti lugeda?

See on väga tõsine teema. Tõsi küll, üks alati ole leidunud selliseid õpilasi, kes raamatutest ei hooli, kuid varem – enne nutitelefone ja arvuteid – kuulusid need lapsed düsgraafikute ja düsleksikute hulka, mis tähendas, et neid oli peaaegu ilmvoimatu kirjutama ja lugema õpetada. Nüüd aga jäävad nutitelefoni vangideks tihti ka need, kes juba mudilasena said soravalt lugemise-kirjutamise selgeks, ja on väga kahju, et teismelisena pole neil äkki aega ega tahtmist raamatut avada...

Pidin paarkümmend aastat tagasi hakkama emakeele tunde andma 9. klassis, kus avastasin ehmatusega, et kaks poissi EI OSKA LUGEDA. Muidu täitsa toredad poisid, mitte mingid paharetid, aga lausete kokkulugemine oli nende jaoks väga raske. Hilja oli küsida, kuidas nad sinnani jõudsid, tuli enne lõpukirjandit hakata

noormeestele hoolega lugemisoskust õpetama. Viisin neile lugemiseks igasuguseid põnevaid teoseid, aga miski ei pakkunud poistele huvi ja nende lugemis- ning kirjutamisoskus paranes ainult õige veidi, nii et lõpueksamit tegid nad siiski patuga pooleks ära. Edasiõppimisest ei saanud küll juttugi olla, kuid kuuldavasti on mõlemad leidnud oma koha elus: üks parandab autokumme, teine on Soomes ehitaja abitööliseks. Nii et neile, kes raamatuid lugeda ei viitsi, võiks teada anda, et nad tulevad eluga toime seni, kuni leidub ameteid, mis lugemisoskust ei vaja...

Samas pole raamatud ju mõeldud ainult teadmiste omandamiseks – hea

kirjandus muudab elu palju huvitavamaks! Praegu ilmub ju nii palju häid raamatuid igale vanusele ja igale maitsele! Kassipoeg õpib kausist limpsima kohe, kui tal nina korraks piima sisse pistetakse – kuidas saaks kõigi laste ninad raamatusse pista, et nad selle lugemisest mõnu õpiksid tundma?

Kuidas tähistate algavat Eesti Raamatu Aastat?

Esimesteks Eesti Raamatu Aasta sündmusteks on minu jaoks kaks kohtumist Tartumaa koolides. Viimasel ajal ei luba tervis mul järjest väga palju pikki rändamisi ette võtta, aga sellegipoolest olen juba kalendrisse kirja pannud mitmeid sõite – alates kodukülale lä-

hedasest Riisiperest ja Kohilast ning lõpetades piirilinna Narvaga.

Raamatuaasta korraldajad tellisid minult ka ühe pikema luuletuse, mis pajataks eesti raamatust – olen oma jah-sõna küll juba öelnud, aga paberile või arvutisse pole veel pannud ainsatki rida, õnneks on veel paar kuud aega aru pidada... Loodan väga, et raamatuaasta tähendab kirjanike jaoks ka rohkem võimalusi oma kirjatööd teha ja raamatuid avaldada. Ja veel loodan seda, et raamatuaasta jooksul tuleb lugejate hulka rohkesti tragisid poisse ja tüdrukuid! Igäihe jaoks on kuskil raamat!

Leelo Tungal

Rahupesad Ilmatsalu lasteaia Lepatriinu rühmades

Kujutage ette väikest last, kelle sees on suur segadus, sest tundeid on nii palju, et ei tea, mida nendega peale hakata. Aga siis tuleb ta lasteaeda, kus teda ootab ees rahupesa. Seal räägib õpetaja talle erinevatest tunnetest, aitab mõista, mis tunne tema sees on ja mida saab teha, kui enesetunne ei ole hea. Just sellist lapse tunnete juhtimise oskuse õpetamist ja toetamist peame meie oma lasteaias oluliseks! Ja seda juba sõimerühmast alates, kuna tunnete juhtimise oskus ei ole kaasasündinud, seda peab õppima ja see võtab aega.

Oleme rahupesasid oma lasteaias kasutanud alates 2019. aastast ja nende aastatega oleme näinud, et rahupesad on suureks abiks laste eneseregulatsiooni toetamisel. Rahupesad pakuvad lastele rühmas turvalist, vaikset ja meeldivat kohta, kuhu on võimalik minna, et ennetada tundetormi või kui tugev tunne (nt kurbus, hirm, viha, aga ka elevus ja rõõm) on juba tekkinud. Rahupesasse saab laps minna ka siis, kui tunneb, et soovib võtta hetke endale ja olla üksinda. Rahupesas saab laps endale valida meelepärase vahendi, näiteks mudida stressipalli, lugeda raamatut vms. Laps saab rahupesa kasutada üksinda või soovi korral koos õpetajaga, kes

on lapsele toeks tunnete mõistmisel, sõnastamisel ja rahunemisevõtte valimisel.

Oluline on mõista, et rahupesa ei ole karistusnurk, kuhu last saadetakse, vaid laps saab ise valida, kas ta soovib sinna minna.

Hiljuti värskendasid kõik meie rühmade töötajad enda teadmisi rahupesa koolitusel. Koolituse käigus jagasid õpetajad oma kogemusi rahupesa kasutamisel ja toimusid rühma meeskonna arutelud. Inspireeriv oli ka erinevate rahupesade uudistamine rühmades.

Pärast koolitust valmis mitu uut rahupesa, mis nüüd lapsi rõõmustavad.

Meie õppejuht teeb koostöös Tartu Perepesaga ja Sotsiaalministeeriumi toetusel rahupesa koolitusi üle Tartu linna erinevates lasteaedades. Koolitused on mõeldud nii lasteaiatöötajatele kui ka kahe- kuni seitsmeaastaste laste vanematele ning on Tartu linna elanikele tasuta.

Praeguseks on toimunud juba kuus koolitust ja neli on veel ees. Huvilised saavad rohkem infot Tartu Perepesa ja Rahupesa Facebooki lehelt ning Tartu Perepesa kodulehelt.

Liis-Marii Võik

õppejuht
rahupesa koolituse läbiviija

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

SOTSIAALMINISTEERIUM

Elupäästva esmaabi koolitus Rahingel

Viimasel ajal räägitakse palju erinevatest kriisidest. Üks suuremaid kriise, mis meid tabada võib, on see kui sinu kõrval olevat pere- või kogukonna liiget tabab terviserike ja tema elu sõltub ainult sinu tegevuse(tuse)st. Kas oskame sellisel hetkel õigesti käituda? Kas teame, kuidas abi anda või abi kutsuda? Üks vale liigutus või tegevusetus võib saada saatuslikuks, samas üks väike õige liigutus võib päästa inimese elu.

16. jaanuaril koguneti Rahinge Külakatlasse elupäästva esmaabi koolitusele. Koolitajaks oli Eesti Punase Risti Tartumaa Seltsi instruktor Signe Koort. Koolitus koosnes loengust ja praktilistest tegevustest.

Teooria osas oli rohkem äratundmist, mõne üllatuse pakkusid vaid aja jooksul muutunud arusaamad. Praktilises osas saime proovida „abivajaja“ õieti külili keeramist, kuulata AED elustamisaparaadi kasutamisest ja teha mannekeeni peal kunstlikku hingamist. „Pärliks“ sai ühe koolitusel osaleja jagatu, et kui kunstlikku hingamist teha Tuljaku laulu saatel, ei saa rütmiga mööda panna. Palju elevust pakkus üksteisele Heimliche võtte tegemine spetsiaalse vesti abil.

Aitäh kõigile koolitusel osalejatele! Teie kõrval on turvaline elada.

Külli Pann, koolituse korraldaja

NEPIKLUBI
VEEDA REEDENE ÖHTU MEIEGA!

Sõbrapäevapidu

KELL 19.00 - 00.00 **14. VEEBRUAR 2025**

Kandiküla Koolituskeskuses
Laikasküla tee 1

TANTSUKS MÄNGIB
ansambel *Lycille*

KÜLLA TULEB
Papagoi Keskus

Masinakohv tasuta, laua katame ise!

Pääsme hind 10€

Kohtade arv piiratud! Broneeri kiiresti koht oma laudkonnas.
Tel 53300049 Mai või kirjuta Mai. Luiga@tartu.ee
Ainult broneeritud pääsmete müük kohapeal.

TARTU OSKAR LUTSU NIMELINE LINNARAAMATUKOGU

Hedvig Hanson

Soolokontsert

Laul ja Luule

Kontsert on tasuta

Info
5887 2118

20. veebruar 2025
kell 18:00
Ilmatsalu põhikooli
aulas (Kooli tee 5)

TARTU OSKAR LUTSU NIMELINE LINNARAAMATUKOGU

Kohtumine Ilmatsalu Põhikooli 1. - 9. klasside õpilastega

KÜLAS KIRJANIK

LIINA VAGULA

5. märts 2025 / kell 10:20

Ilmatsalu raamatukogu

Info
5887 2118